

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

především keramiku, sporadicky zkorodované železné předměty, kosti a skleněné zlomky. V keramickém materiálu převažuje kuchyňské zboží, v menším počtu kachle. Nejstarší zlomky keramiky z jediné zachycené středověké kulturní vrstvy náležejí počátku 14. století, druhotně se vyskytnou i v mladších vrstvách, kde se mísí s novověkým až recentním materiálem.

Zámek. Středověk, novověk. Kulturní vrstva. Zjišťovací výzkum.

V průběhu srpna 2001 byly sledovány výkopové práce na nádvoří hlučinského zámku (Kostelní ul. 4, čp. 286, parc. č. 454). K sondáži zde došlo v rámci přípravy projektu úprav této plochy. Ovzorkovány byly dvě sondy na dvou vytypovaných místech při obvodové zdi zámecké budovy. Po sejmutí povrchového šterkoasfaltu, popřípadě betonu následovalo několik vrstev dřívějšího vyrovnávání terénu, v hloubce zhruba 1 m se objevily podložní vrstvy v podobě rezavě hnědého štěrku. Těsně na něj nasedala více či méně narušená středověká kulturní vrstva o síle od 0,02 do 0,25 m. Obsahovala nečetné keramické zlomky, drobků uhlíků, mazanice, zkorodovaného železa a úlomků kostí. Nalezená keramika náleží rámcově 14.–1. polovině 15. století.

Hana Teryngerová, SPÚ Ostravě, arch. odd. Opava

Resumé:

Hlučín (Bez. Opava), Bastion Nr. 8. Mittelalter, Neuzeit. Befestigung. Rettungsgrabung.

Hlučín (Bez. Opava), Schloss. Mittelalter, Neuzeit. Kulturschicht. Rettungsgrabung.

HLUK (okr. Uherské Hradiště)

"Rybník". Středověk, novověk. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při polních pracích byl v roce 1998 jihovýchodně od obce nashromážděn soubor střepevé keramiky ze 14.-16.století. Mezi nálezy zaujme přeslen vyrobený z keramického střepeu ze dna nádoby.

Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Resumé:

Hluk (Bez. Uherské Hradiště), „Rybník“. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Terrainbegehung.

HORNÍ MOŠTĚNICE (okr. Přerov)

„Mrtvý“, „Padělky pod Šafránici“. Novověk. Sídliště. Povrchový sběr.

V jarních měsících roku 2001 byly povrchovými sběry získány menší soubory novověké kera-

miky v trati „Mrtvý“ severně od říčky Moštěnky a v trati „Padělky pod Šafránici“ jižně od říčky Moštěnky. Nálezy z trati „Padělky pod Šafránici“ patrně souvisí se zaniklou vsí, která se nacházela mezi Horní Moštěnicí a Beňovem na pravém břehu Moštěnky, kde po vsi zbyl mlýn Štulbach (Hosák 1967, 306; Nekuda 1961, 140).

Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Literatura:

Hosák, L. 1967: Přehled historického místopisu Moravy a Slezska v období feudalismu do roku 1848, Ostrava.

Nekuda, V. 1961: Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu, Brno.

Resumé:

Horní Moštěnice (Bez. Přerov), „Mrtvý“, „Padělky pod Šafránici“. Neuzeit. Siedlung. Terrainbegehung.

HRÁDEK (okr. Znojmo)

Intravilán obce. Středověk. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

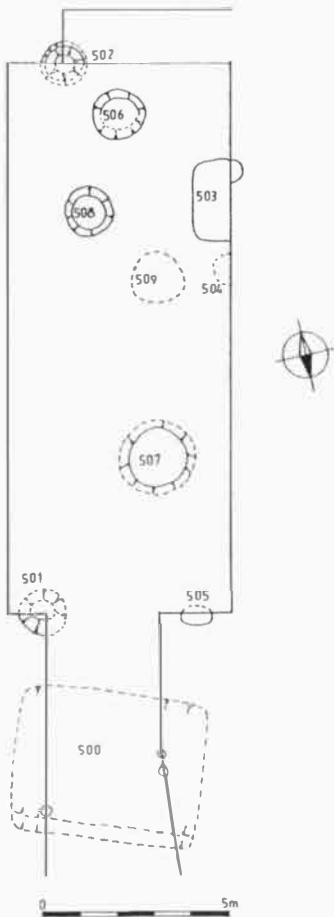
Při výstavbě první etapy telefonních kabelů v obci se podařilo zachytit v březnu a dubnu 2001 v prostoru před místní školou středověké nálezy. Na ZM ČR v měřítku 1:10 000 list č. 34-13-15 se místo nálezu nachází v bodě od Z a J s.č. 22:246 mm. Nadmožská výška v místě nálezu činí 182 m n. m. Zlomky keramiky, mazanice a uhlíků pocházejí z výrazné kulturní vrstvy, kterou můžeme datovat do průběhu 14. století.

Intravilán obce, RD p. Sokola. Doba mladohradištní, středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu v trasách kanalizace v intravilánu obce bylo zjištěno, že cca 150 m východně od kostela bylo na stavební parcele p. Sokola provedeno vyhloubení budoucího vjezdu a suterénu rodinného domu o celkové rozloze 120 m². Záhy jsme po domluvě s majitelem přistoupili k záchrannému výzkumu, který proběhl na počátku března 2001. Parcela se nachází uprostřed starého jádra obce na výrazné levobřežní terase řeky Dyje, od níž jí oděluje kanál Krhovice-Hevlín. Podloží je zde tvořeno drobnými vrstvami jílovitých terciérních písků a jílu o mocnosti několika metrů. Nadmožská výška zkoumaného prostoru je 198 m n.m. Na ZM ČR v měřítku 1:10 000 list č. 34-13-15 se plocha výzkumů nachází v bodě od Z a J s.č. 40:233 mm.

V profílech obdélné stavební jámy a v jejím dně se podařilo zjistit, zdokumentovat, ovzorkovat či zcela prozkoumat zbytky 10 objektů. Do mlado-

hradištního období lze datovat zbytek zásobní jámy 506 (obr. 7) o průměru 1,6 m a hloubce zachované, prozkoumané části 1,4 m. Celkovou hloubku od úrovně geologického podloží můžeme odhadnout na 3,2 m. Objekt byl vyplněn množstvím přepálených lomových kamenů, osteologického materiálu a pískovcových brousků. Je datován několika charakteristickými fragmenty a zlomky keramiky do průběhu 1. poloviny 12. století. Převážná část objektů je datovaná do 14. století (500, 501, 502). V prostoru nájezdu (obr. 7) došlo k poškození velké polozemnice (500), jejíž rozměry lze odhadnout na 5x4 m a hloubku 0,8 m. Měla přímé, šikmé až kolmé stěny a v jejím rovném dně se podařilo zachytit tři kúlové jámy její nadzemní konstrukce. Zázemí obydlí tvořila soustava zásobních jam oválného až vakovitého profilu o hloubce od 1,8 do 3 m. Nejvíce nálezů (především keramiky, mazanice, uhlíků a železných předmětů) pochází z prozkoumané čtvrtiny zásobní jámy 502. Nejmladším objektem byla studna z průběhu 16.-17. století s kamennou kružbou, která zůstala po snížení funkční v suiterenu domu.

Obr. 7. Hrádek, dům p. Sokola. Půdorys prozkoumané plochy.
Hrádek, Haus Herrn Sokols. Grundriß der Grabungsfläche.

Intravilán obce. Středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při výstavbě dvou větví kanalizace se podařilo v intravilánu obce zachytit a zdokumentovat na 14 středověkých sídlištních objektů a jednu novověkou studnu. První 3 objekty (jáma, 2 zásobní jámy) s výrazným sledem kulturních vrstev se nacházely na náměstíčku s parkem v jihovýchodní části obce a byly zdokumentovány počátkem dubna 2001. Přírodní podmínky jsou popsány výše (viz rodinný dům p. Sokola). První koncentrace objektů se na ZM ČR list č. 34-13-15 v měřítku 1:10 000 nacházela v rozmezí bodů od Z a J 60:232; 70:229 mm. Nadmořská výška v tomto prostoru činí 203 m n.m. a je nejvyšším bodem obce, v těsné blízkosti prostoru, kde mělo stát opevnění dřevěnohlinitého hradu Znojemskeho údělu. Zásobní jámy dosahovaly značných rozměrů. Průměr ústí činil 2, respektive 2,1 m, průměr v místě maximálního podhloubení 3,3 m. Hloubka objektů byla 3 a 2 m. Zjištěný sled kulturních vrstev s výrazným požárovým destruktčním horizontem, ale i zahloubené objekty můžeme datovat do průběhu 14. století.

Druhá výrazná kumulace středověkých objektů byla zjištěna uprostřed současného intravilánu obce, jehož nadmořská výška činí 190 m n.m. Na ZM ČR v měřítku 1:10 000 se zjištěné objekty nacházejí v rozmezí bodů od Z a J 28:255; 45:248 mm. Výzkum v této části trasy kanalizace proběhl koncem listopadu a počátkem prosince 2001. Podařilo se zdokumentovat a ovzorkovat 11 objektů, které tvoří 1 větší (511) a 1 menší hliník (516), 2 polozemnice (519, 521), 5 zásobních jam různých velikostí a 2 menší jamky. Objekty jsou datovány do průběhu 14. století. K nejzajímavějším objektům patří nepochybně obrovský hliník o zjištěné délce 28,5 m a hloubce, která kolísala mezi 0,4-1 m. Zdokumentován byl jeho západní okraj v délce 7 m. Je zřejmé, že celý prostor byl využíván dlouhodobě k těžbě kvalitní žluté spraše. Z doposud sledovaných výkopů v obci je to jediné místo, kde se spraš v dostatečné míře vyskytuje. Zjištěné polozemnice (jámy 519, 521) byly orientovány delší osou V-Z. Měly kolmé až šikmé přímé stěny, rovné dno se zbytky kúlové konstrukce nadzemní části a délku kolem 5 m. Soubor zahloubených objektů ze všech tří akcí v intravilánu Hrádku ukázal především hustotu a částečně i rozsah osídlení této významné mladohradištní a středověké lokality.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Hrádek (Bez. Znojmo), Intravilan der Gemeinde. Mittelalter. Kulturschicht. Rettungsgrabung.

Hrádek (Bez. Znojmo), Intravilan der Gemeinde, Haus vom Herr Sokol. Jüngere Burgwall-

zeit, Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Hrádek (Bez. Znojmo), Intravilan der Gemeinde. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

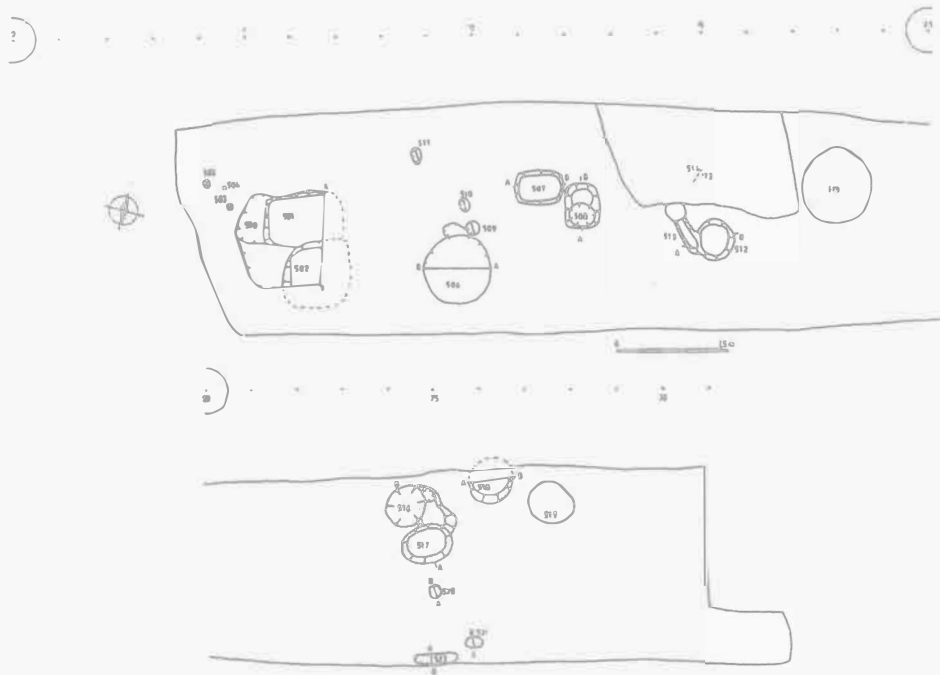
HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)

Nám. Míru. Doba mladohradištní, středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V dubnu a květnu 2001 proběhl záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci náměstí Míru v Hrušovanech nad Jevišovkou. Pro potřeby vybudování inženýrských sítí a budoucí dláždění prostoru byl skryt na geologické jílovité podloží pruh budoucího náměstí o rozměrech 30x5 m. Další části prostoru byly sníženy na novodobé navážky, případně středověké objekty. Sledované území na ZM ČR v měřítku 1:10 000 list č. 34-14-02 se nachází v rozmezí bodů od Z a J. s.č. 20:118; 23:120 mm. Liniové výkopy pro budoucí okrasnou zídku před Městským úřadem se pak nacházejí v okolí bodu 25 mm od západní sekční čáry a 116 mm od jižní sekční čáry. Nadmořská výška v prostoru náměstí činí 180 m n.m.. Nachází se asi 600 m od levého břehu řeky Jevišovky a je nad její tok jen mírně vyvýšena. V průběhu 17. a 18. století zde dokonce existovala soustava rybníků.

Na skryté ploše se podařilo zdokumentovat, ovzorkovat a částečně prozkoumat 23 zahloubené objekty. Mimo tuto plochu pak zbytek jámy, pří-

padně kulturní vrstvy z průběhu 14. století (jáma 523). Zde byla celá situace značně poškozena mladší zástavbou a recentními výkopy, takže ji nelze jednoznačně interpretovat. Na hlavní ploše bylo zjištěno 9 křivých jam (503-505, 509-511, 520-522) a řada kruhových i nepravidelných zahloubených objektů (obr. 8). K nejdůležitějším objektům patří jáma 502 se zbytky dřevěného roubení, interpretovaná jako studna a datovaná do 14. století. Kruhové ústí o průměru 1,5 m se po 20 cm změnilo na pravoúhloú čtvercovou jámu, v jejíž rozích se nacházely křivé jámy se stopami po dřevěné konstrukci. Studnu, tak jako většinu větších objektů se nepodařilo prozkoumat celou, protože na celé ploše intenzivně nastupovala v hloubce 0,5 m spodní voda. Do stejného období můžeme datovat i objekt 506. V těchto objektech se také vyskytovaly zlomky středohradištní keramiky, které můžeme rámcově datovat do průběhu 9. století. Ze zbylých jam pochází novověká keramika, jámy se nepodařilo datovat vůbec. V prostoru před Městským úřadem se podařilo zachytit stratigrafii 5 vrstev, které v neporušeném terénu představují ojedinělý doklad vývoje tohoto prostoru. Na jílovité podloží (k.103) nasedal mocný horizont s ojedinělými nálezy kultury s lineární keramikou a nálezy kulturního komplexu popelnicových polí (viz kapitoly Neolit a Doba bronzová), datovaný do doby mladohradištní (12. století). Nad ním se nacházela vrstva s nálezy 14.-16. století (k. 101) a zcela recentní navážky (k. 100). Nová zjištění tak doplnila poměrně hojné nálezy z pravěku a protohistorie, které pocházejí z extravilanu města.

Obr. 8. Hrušovany nad Jevišovkou, Nám. Míru. Plán zkoumané plochy.
Hrušovany nad Jevišovkou, Nám. Míru. Plan der Grabungsfläche.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Bakázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00